

2024
5 OSCARS
— NOMINACJE, W TYM —
NAJLEPSZY FILM

STREFA INTERESÓW

SCENARIUSZ GODZINY WYCHOWAWCZEJ DLA SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

Temat: WPŁYW IDEOLOGII TERRORU NA SYSTEM WARTOŚCI

Grupa wiekowa: **Szkoły ponadpodstawowe**

Cele zajęć:

W trakcie zajęć uczeń:

- **rozważa i dogłębnie analizuje** zagadnienie kształtowania się **systemu wartości** w życiu człowieka;
- jest pobudzany do **refleksji** na temat wpływu wyznawanej **ideologii i ideologicznego światopoglądu na system wartości**;
- jest pobudzany do **refleksji** na temat **legitymizacji okrucieństwa przez ideologie terroru** (przykład nazizmu);
- jest pobudzany do **świadomego i krytycznego odbioru dzieł kultury** (film), ich interpretacji w różnych kontekstach, rozpoznawania w nich odniesień egzystencjalnych, aksjologicznych i historycznych;
- rozważa **temat ludzkich zachowań i postaw** w kontekście historycznych oraz współczesnych zjawisk i problemów;
- **analizuje teksty kultury** i ich narracje na temat zachowań ludzi w obliczu terroru wojny;
- **wypowiada swoje zdanie** na podany temat;
- ćwiczy **udział w dyskusji** i obronę **własnego zdania**;
- podejmuje **refleksje** sprzyjające osiągnięciu **dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej**.

Czas trwania: jedna **jednostka lekcyjna (45 min)**

Metody pracy:

- **rozmowa**;
- **dyskusja**;
- **burza mózgów**;
- **analiza źródeł**.

Strefa interesów

Reżyseria: **Jonathan Glazer**

Występują: **Sandra Hüller, Christian Friedel, Ralph Herforth**

Kraj produkcji: **Polska, Wielka Brytania, USA**

Rok produkcji: **2023**

Język oryginalny: **angielski, polski, niemiecki**

Gatunek: **dramat**

Czas trwania: **105 min**

Temat: WPŁYW IDEOLOGII TERRORU NA SYSTEM WARTOŚCI

Materiały dydaktyczne:

1. „Strefa interesów”, reż. Jonathan Glazer; Wielka Brytania, Polska, USA 2023, 105 min
2. Załącznik nr 1 – **Lista kluczowych elementów ideologii nazistowskiej.**
3. Załącznik nr 2 – **link do artykułu z portalu Demagog.org.pl na temat rosyjskiej dezinformacji w kwestii ludobójstwa w Buczy podczas wojny w Ukrainie.**
4. Załącznik nr 3 – **kod QR** odsyłający do artykułu z portalu **Demagog.org.pl** na temat **rosyjskiej dezinformacji w kwestii ludobójstwa w Buczy podczas wojny w Ukrainie.**

Potrzebne materiały:

- tablica i kreda / ekran i rzutnik / ekran multimedialny (dla nauczyciela);
- wydruki załączników (dla uczniów).

1. Czym jest system wartości? (rozmowa)

Nauczyciel rozpoczyna zajęcia od pytania do uczniów o to, czym jest system wartości. Prosi kilka osób o wyjaśnienie jak rozumieją to pojęcie.

Dla nauczyciela:

System wartości, hierarchia wartości

- zespół wartości uporządkowany według ich stopnia ważności dla danej osoby lub zbiorowości osób, tworzący trwałą, uporządkowaną i hierarchiczną strukturę

(Czas: ok. 3-5 minut)

2. O kształtowaniu się systemu wartości (burza mózgów)

Nauczyciel zapowiada uczniom ćwiczenie, w którym ich zadaniem będzie wspólne rozważenie i omówienie tego w jaki sposób kształtuje się system wartości człowieka, jakie osoby, grupy osób oraz sytuacje życiowe mają na to wpływ. W tym celu uczniowie pochylą się nad kolejnymi kluczowymi okresami w życiu człowieka, poczynając od narodzin.

Etap I:

- a. Nauczyciel prosi uczniów, aby wyobrazili sobie nowonarodzone niemowlę i jego pierwsze lata życia w domu (jeszcze przed pójściem do jakiegokolwiek placówki jak żłobek/przedszkole) wśród najbliższych, opiekunów.

Od jakich osób czerpie wzorce?

W jaki sposób i w jakich sytuacjach może zaobserwować, co jest ważne dla tych osób, czym kierują się w swoich zachowaniach?

- b. Następnie dziecko trafia do żłobka i/lub przedszkola. Od jakich osób czerpie tam wzorce? W jaki sposób i w jakich sytuacjach może zaobserwować/dowiedzieć się, co jest ważne dla tych osób, czym kierują się w swoich zachowaniach?
- c. Później dziecko trafia do szkoły podstawowej. Od jakich osób czerpie tam wzorce? W jaki sposób i w jakich sytuacjach może zaobserwować/dowiedzieć się, co jest ważne dla tych osób, czym kierują się w swoich zachowaniach?
- d. Następnie mamy do czynienia z nastolatkiem u progu pełnoletności, w okresie szkoły ponadpodstawowej. Do jakich nowych grup społecznych może trafić? Z jakimi osobami będzie się stykać i w jakich sytuacjach może zaobserwować/dowiedzieć się co jest ważne dla tych osób, jakie wyznają wartości?
- e. Na koniec wyobraźmy sobie tę osobę już jako dorosłego. Do jakich nowych grup społecznych może trafić? Z jakimi osobami będzie się stykać i w jakich sytuacjach może zaobserwować/dowiedzieć się, co jest ważne dla tych osób, jakie wyznają wartości?

Etap II:

Nauczyciel otwiera dyskusję, prosząc uczniów o przedstawienie swojego zdania: który(e) z omówionych okresów w życiu człowieka wywiera(ją) najsilniejszy wpływ na kształtowanie się jego systemu wartości i dlaczego akurat te(n).

Uwagi dodatkowe:

W toku ćwiczenia nauczyciel może wprowadzić określenia:

- system wartości deklarowany;
- system wartości obserwowany.

Warto, aby uczniowie spróbowali sami domyślić się czym jest każdy z nich na podstawie nazwy. W razie potrzeby nauczyciel wyjaśnia:

- system wartości deklarowany to ten, który dana osoba oficjalnie deklaruje w swoich słowach, opowiada innym, że wyznaje dane wartości, mówi innym, że coś jest dla niej ważne;
- system wartości obserwowany to ten, który jest ukryty w działaniach danej osoby, który można poznać poprzez obserwację jej działań i zachowań. Może on być zupełnie sprzeczny z tym deklarowanym.

(Czas: ok. 20 minut)

3. Wpływ ideologii i światopoglądu na kształtowanie systemu wartości (burza mózgów, rozmowa, rozmowa o filmie)

Nauczyciel wprowadza uczniów w nowy wątek:

bohater filmu *Strefa interesów* Rudolf Höss to postać historyczna, prawdziwa osoba, jeden z architektów i sprawców masowej zagłady europejskich Żydów i innych grup (narodowych, etnicznych, religijnych) w czasie II wojny światowej, komendant obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. Jak ukazywał film, Höss dążył do lepszej organizacji „machiny zagłady” – optymalizował pracę obozu jako narzędzia mordu m.in. poprzez wprowadzenie nowych rodzajów pieców krematoryjnych.

W tym ćwiczeniu zadaniem uczniów będzie rozważenie jaki wpływ na system wartości wyznawany przez Hössa (i jemu podobnych funkcjonariuszy systemu nazistowskiego) oraz jego rodzinę miała ideologia stojąca u podstaw nazizmu.

Jako baza do tych rozważań posłuży uczniom lista kluczowych elementów ideologii nazistowskiej (załącznik nr 1). Nauczyciel rozdaje uczniom wydrukowane egzemplarze załącznika nr 1 – jeden na parę w ławce.

Zadaniem uczniów jest zapoznanie się z listą oraz przypomnienie sobie wydarzeń zaprezentowanych w filmie *Strefa interesów*, a następnie zaproponowanie wartości, które według nich stały na szczycie systemu wartości wyznawanego przez Hössa, jego rodzinę oraz jemu podobnych funkcjonariuszy systemu nazistowskiego.

Nauczyciel systematycznie zapisuje kolejne propozycje uczniów na tablicy, aby były stale widoczne w trakcie rozmowy.

(ok. 10 minut)

Lista zawiera punkty:

- Rasizm
- Koncepcją „nadczłowieka” (Übermensch)
- Koncepcją „podludzi”
- Koncepcją „czystości rasy”
- Antysemityzm
- Antyślawizm
- Prześladowania niepożądanych grup
- Propaganda
- Dehumanizacja Żydów i innych niepożądanych grup
- Wysiedlanie ludzi
- Germanizacja
- Eugenika
- Przymusowa praca
- Terror
- Getta
- Obozy koncentracyjne
- Odbieranie własności
- Akty okrucieństwa
- Akty masowego okrucieństwa
- Ludobójstwo

4. Wpływ medialnej propagandy na legitymizację okrucieństwa w systemie wartości. Kontekst współczesny (analiza źródeł, dyskusja)

W ostatnim ćwiczeniu przenosimy nasze rozważania w czasy nam współczesne i umieszczamy w kontekście aktualnej wojny toczącej się w Ukrainie w wyniku agresji Rosji.

Nauczyciel wyświetla na ekranie / tablicy multimedialnej stronę internetową (załącznik nr 2) lub wyświetla na ekranie kod QR (załącznik nr 3) prowadzący do artykułu pt. „Zbrodnie w Buczy inscenizacją? Rosyjska dezinformacja!” z portalu Demagog.org.pl na temat rosyjskiej dezinformacji w kwestii ludobójstwa w Buczy podczas wojny w Ukrainie. Najlepiej, aby uczniowie zeskanowali kod QR i zapoznali się z artykułem na własnych telefonach.

Zadanie uczniów polega na lekturze artykułu oraz sięgnięciu do wiedzy własnej, a następnie zaproponowanie odpowiedzi na kolejne pytania:

- Jaki cel ma prowadzona za pomocą mediów prorosyjska propaganda na temat tego konfliktu?
- W jaki sposób prorosyjska propaganda ma wpłynąć na myślenie Rosjan?
- Jakie emocje ma wzbudzać?
- W jaki sposób może wpływać na stosunek Rosjan do Ukraińców?
- Jakie wartości ma promować?
- Do czego ma zniechęcać?

Dla nauczyciela:

Warto zwrócić szczególną uwagę uczniów na następujące kwestie:

- szerzenie teorii o zabitych Rosjanach, a nie Ukraińcach (próba zrzucenia winy na drugą stronę);
- teoria o inscenizacji;
- próba dyskredytowania faktów w oficjalnych rządowych komunikatach rosyjskich, np. rosyjskiego MSZ-u.

Uwagi dodatkowe:

Przy okazji dyskusji warto zwrócić uwagę uczniów na źródło artykułu. Czy uczniowie znają portal Demagog.org.pl, czy wiedzą jaka jest jego misja? Jest to jeden z polskich portali „rozprawiających się” z fake newsami.

(ok. 10-15 minut)

ZAŁĄCZNIK NR 1

Lista kluczowych elementów ideologii nazistowskiej:

- Rasizm
- Koncepcją „nadcztowieka” (Übermensch)
- Koncepcją „podludzi”
- Koncepcja „czystości rasy”
- Antysemityzm
- Antyślawizm
- Prześladowania niepożądanych grup
- Propaganda
- Dehumanizacja Żydów i innych niepożądanych grup
- Wysiedlanie ludzi
- Germanizacja
- Eugenika
- Przymusowa praca
- Terror
- Getta
- Obozy koncentracyjne
- Odbieranie własności
- Akty okrucieństwa
- Akty masowego okrucieństwa
- Ludobójstwo

ZAŁĄCZNIK NR 2

Fake News (U)

Zbrodnie w Buczy inscenizacją? Rosyjska dezinformacja!

ROSYJA UKRAINA TAKE NEWS

Sprawdzamy najbardziej popularne fake newsy związane z masakrą ludności cywilnej w miejscowości pod Kijowem.

Fake news w pigułce:

- W mediach społecznościowych pojawiają się materiały sugerujące, że zbrodnie w Buczy to inscenizacja przygotowana przez Ukraińców. Według dezinformujących przekazów na nagraniach i zdjęciach widoczni mieli być zabici Rosjanie lub osoby udające zwłoki, a nie przebywający w miejscowości Ukraińcy.
- Na podstawie zdjęć satelitarnych zauważono, że zwłoki na ulicach Buczy można było znaleźć 11 marca, czyli w trakcie rosyjskiej okupacji, a wszelkie dostępne dowody, takie jak relacje świadków czy też analizy materiałów, nie potwierdzają przygotowania inscenizacji przez Ukraińców.

Artykuł „Zbrodnie w Buczy inscenizacją? Rosyjska dezinformacja!” na temat rosyjskiej dezinformacji w kwestii ludobójstwa w Buczy podczas wojny w Ukrainie:

https://demagog.org.pl/fake_news/zbrodnie-w-buczy-inscenizacja-rosyjska-dezinformacja/

ZAŁĄCZNIK NR 3

Kod QR prowadzący do artykułu „Zbrodnie w Buczy inscenizacją? Rosyjska dezinformacja!” (do wyświetlenia uczniom na ekranie w celu zeskanowania własnymi smartfonami).

Materiał opracowała
dr Ewa M. Walewska

Fundacja Rozwoju
Kompetencji Medialnych
i Społecznych